Quickscan flora en fauna

In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg

Opsteller: B. Verhoeven

Quickscan flora en fauna

In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg.
Opsteller	B. Verhoeven
Datum	27 juli 2016
Versienummer	03
Rapportkenmerk	ER20160107v03
Aantal pagina's	46
Opdrachtgever	Adviesbureau Mol - van Zelst
Contactpersoon	M. Mol
Collegiale toets	L. Boon
Wijze van citeren	Verhoeven, B., 2016. Quickscan flora en fauna. In kader van de Flora- en faunawet. Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. Rapportkenmerk ER20160107v03. Ecoresult. Dordrecht

Ecoresult
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding....5
1.1 Aanleiding....5
1.2 Doel....5
1.3 Leeswijzer....5
2 Werkwijze....7
2.1 Quickscan flora en fauna....7
2.2 Beschermde natuurgebieden....7
3 Omschrijving plangebied....9
4 Onderzoeksresultaten....11
4.1 Algemeen....11
4.2 Bronnenonderzoek....11
4.3 Verkennend veldonderzoek....12
4.4 Samenvatting onderzoeksresultaten....16
5 Activiteiten....19
5.1 Voorgenomen activiteiten....19
5.2 Nieuwe situatie....19
5.3 Wettelijk belang....20
5.4 Alternatieven afweging....21
6 Effectenbeoordeling en toetsing....23
6.1 Zoogdieren- vleermuizen....23
6.2 Zoogdieren- grondgebonden....24
6.3 Amfibieën....25
6.4 Vogels....25
7 Conclusies en aanbevelingen....29
7.1 Conclusies....29
7.2 Aanbevelingen....32
8 Geraadpleegde bronnen....37
8.1 Literatuur....37
8.2 Internet....37
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet....39
Bijlage 2 Foto-impressie plangebied....43
Bijlage 3 Bekende verspreiding beschermde soorten (NDFF)....45

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Adviesbureau Mol – van Zelst heeft Ecoresult een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Het plangebied voor deze quickscan is gelegen aan de Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. De aanleiding voor dit verzoek betreft een bestemmingsplanwijziging voor onder meer nieuwbouw van een woning (zie verder hoofdstuk 5). Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten. De Flora- en faunawet (bijlage 1) kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan flora en fauna zoomt in op de (mogelijke) schadelijke effecten door de activiteiten en op welke wijze in het kader van de wet gehandeld kan worden.

1.2 Doel

Onderzoeken en beoordelen of de flora- en faunawet door geplande activiteiten wordt overtreden. Zo ja, toetsen op welke wijze in het kader van de Flora- en faunawet dient te worden gehandeld.

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage worden achtereenvolgens beschreven: de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de activiteiten, de (mogelijke) schadelijke effecten, de toetsing aan desbetreffende wet- en regelgeving, de conclusies en aanbevelingen en de geraadpleegde literatuur.

2 Werkwijze

2.1 Quickscan flora en fauna

De quickscan flora en fauna is gebaseerd op 8 stappen:

1. Uitvoeren van een oriënterend bronnenonderzoek en verkennend veldonderzoek.
2. [1]Uitvoeren van oriënterend onderzoek naar de activiteiten en nagaan of er schadelijke effecten op kunnen treden.
3. Onderzoeken en advies geven over het voorkomen van (mogelijke) schadelijke effecten door het uitvoeren van mitigerende maatregelen.
4. Aangeven of soorten zijn vrijgesteld van een ontheffing.
5. Onderzoeken en advies geven over het werken met gedragscodes.
6. Het onderzoeken van de gevolgen van de (mogelijke) schadelijke effecten.
7. Optioneel zorgen voor een volledige ontheffingsaanvraag en/of vergunningsaanvraag.
8. Optioneel door ecologische werkbegeleiding controleren of de maatregelen uit de ontheffing en/of vergunning ook zo worden uitgevoerd.

2.2 Beschermde natuurgebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied genaamd "Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem"[2] ligt op geruime afstand van het plangebied (hemelsbreed ca. 1,2 kilometer ten noordwesten van het plangebied). Het plangebied is niet in het Natuurnetwerk Brabant (NNB) gelegen[3]. Dichtstbijzijnde NNB ligt op een afstand van 1,2 km, dit betreft het Pompveld (tevens Natura 2000). Het plangebied is tevens niet in de Groenblauwe mantel gelegen. Binnen een straal van 3 kilometer zijn Beschermde natuurmonumenten afwezig. Het project omvat de nieuwbouw in de vorm een vrijstaande woning, het renoveren van de bestaande schuur en de nieuwe inrichting van het terrein. Voor de nieuwe woning is sloop van de bestaande woning gewenst. Op voorhand is uit te sluiten dat de verwachte storende factoren die voortkomen uit de voorgenomen activiteiten (zie verder hoofdstuk 5) afgezet tegen de ligging en doelstelling van beschermde natuurgebieden leiden tot (significant) negatieve effecten op soorten, habitattypen en wezenlijke waarden en kenmerken van Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk

1 http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx
2 Bron: http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden
3 Bron: http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan

Brabant (NNB) en de Groenblauwe mantel[4]. Een uitgebreide beschrijving en beoordeling zijn daarom niet opgenomen in deze quickscan. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

4 http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=INSTRUCTIE

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied genaamd Bieheuvelweg 2, Wijk en Aalburg is gelegen in het buitengebied, ruim 4,5 km ten westen van de bebouwde kom van Wijk en Aalburg (gemeente Wijk en Aalburg, provincie Noord-Brabant). Zie voor de ligging Afbeelding 1.

Afbeelding 1: Ligging en begrenzing plangebied. Kaartbron: PDOK.

Hieronder volgt een omschrijving van het plangebied:

- Binnen het plangebied is bebouwing aanwezig, het betreft een leegstaande woning en een schuur/stal. De schuur/stal is vanuit de woning inpandig te bereiken. Het bouwjaar van het pand is 1968.
- De woning heeft een dubbelsteens muur met en spouwmuur. Deze luchtspouw is toegankelijk middels ventilatieroosters en open stootvoegen.
- De woning heeft een zadeldak met dakpannen.
- De schuur heeft alleen een asbestgolfplaten dak. Dakruimtes zijn afwezig. Muren zijn dubbelsteens, spouwmuur ontbreekt.

- Binnen het plangebied is verharding aanwezig in de vorm van een oprit en een voormalige mestplaat.
- Binnen het plangebied zijn enkele bosschages, een bramenstruweel en enkele bomen met een stamdiameter <30 cm aanwezig.
- Binnen het plangebied is open water aanwezig. Dit betreft een recent gegraven watergang aan de zuid- en westzijde van het plangebied van ca. 1 meter breed met een geringe geringe waterdiepte (20- 30 centimeter), submerse watervegetatie ontbreekt. Open water is ook aanwezig in de vorm van een bassin. Dit was voorheen in gebruik als mestbassin.
- De noordzijde van het plangebied bestaat uit weiland.
- Binnen het plangebied is geen verlichting aanwezig.
- Lijnvormige structuren in de vorm van (hoog) opgaande beplanting, zijn op twee niet noemenswaardige bomenrijen na, niet aanwezig. Betreffende bomen langs de Broeksestraat en Biesheuvelweg zijn jong en vormen daardoor geen gesloten groenstructuur.

In bijlage 2 is een foto-impressie van het plangebied te vinden.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Algemeen

Het verkennend veldonderzoek voor de quickscan is uitgevoerd op 26 november 2015 door L. Boon en 11 december 2015 door B. Verhoeven , beiden ecologisch deskundige[5] bij Ecoresult. Daarbij is gebruik gemaakt een verrekijker (Swarovski EL 10x42) en een RAVON schepnet. Aandacht is uitgegaan naar de aanwezige landschapselementen en habitats in en grenzend aan het plangebied om de resultaten van het bronnenonderzoek aan te scherpen (hoofdstuk 4.2). Aangezien de voorgenomen activiteiten in de categorie ruimtelijke ingrepen valt (zoals bedoeld in het kader van de Flora- en faunawet), zijn de soorten uit tabel 1, 2, 3 en vogels van de Flora- en faunawet onderzocht.
Op basis van het bronnenonderzoek en de tijdens het verkennend veldonderzoek aangetroffen habitats was een goede inschatting van de potenties te maken. In dit hoofdstuk worden alle door de Flora- en faunawet beschermde soortgroepen behandeld.

4.2 Bronnenonderzoek

4.2.1 Nationale Databank Flora en Fauna

In tabel 1 staat per soort aangegeven op welke afstand de soort van het plangebied de afgelopen vijf jaar is waargenomen. Hierin zijn alleen de soorten weergegeven van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en de vogels waarvan RVO op een indicatieve lijst aangeeft dat deze jaarrond beschermde nesten hebben. Zie bijlage 3 voor soorten die van 1 tot 10 km. afstand zijn waargenomen.

4.2.2 Natuurwaardekaart Gemeente Aalburg

Deze natuurwaardekaart geeft een eerste inzicht van de aanwezige natuurwaarden. Het plangebied maakt geen deel uit van natuur- en leefgebied. Nabij het plangebied – de logische plek hiervoor is langs de openbare weg – is een groeiplaats van beschermde planten aanwezig.

5 Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Heikikker	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km
Bittervoorn	Vissen	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km

Tabel 1: Waargenomen beschermde soorten binnen een straal van 1 km rondom het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd 16-12-2015

4.3 Verkennend veldonderzoek

4.3.1 Vaatplanten

Het plangebied is ongeschikt voor beschermde vaatplanten. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er zijn binnen het plangebied geen geschikte muren voor beschermde muurflora aanwezig (steenbreekvaren, tongvaren, klein glaskruid). Er zijn geen grote vochtplekken (bijv. achter regenpijpen) aanwezig, waardoor geschikte milieus voor muurvegetaties ontstaan. Binnen het plangebied is geen sprake van ecologisch beheerde terreinen, geen natuurlijke slootkanten , geen hoogveen of voedselarme bodem. Daardoor ontbreekt geschikt habitat voor soorten als daslook, parnassia, spindotterbloem en veldsalie. Tijdens het veldbezoek werden enkel soorten waargenomen van voedselrijke bodem als grote brandnetel, smalle weegbree, kleine veldkers en kaal knopkruid.

4.3.2 Zoogdieren – vleermuizen

4.3.2.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Vaste rust- en verblijfplaatsen in gebouwen

Het plangebied is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen. Het woonhuis binnen het plangebied heeft houten daklijsten met spleten en kieren, waardoor

vleermuizen in de ruimte achter deze lijsten kunnen komen, evenals open ventilatieroosters die toegang bieden tot spouwmuren. De schuur bestaat uit muren zonder spouw en is derhalve niet geschikt als vaste rust- en verblijfplaats. Wel werd er tijdens een veldbezoek een dode gewone dwergvleermuis in de stal gevonden. De doodsoorzaak en hoe hij daar terecht is gekomen is onduidelijk.

Vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen. Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig met een stamdiameter > 20 cm.

4.3.2.2 Foerageergebied

Het plangebied is potentieel geschikt om te fungeren als foerageergebied[6], maar niet essentieel. Foerageergebied in de vorm van weiland, tuin en enkele bosschages zijn binnen en in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Echter zijn in de omgeving ruim voldoende vergelijkbare en meer geschikte alternatieven aanwezig in de vorm van onverlichte tuinen, openbaar groen en open water. Soorten die foeragerend binnen het plangebied aangetroffen kunnen worden zijn voornamelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger.

4.3.2.3 Vliegroute

Het plangebied vormt geen potentieel essentieel deel van een vliegroute tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Lijnvormige structuren in de vorm van (hoog) opgaande beplanting, zijn op twee niet noemenswaardige bomenrijen na, niet aanwezig. Betreffende bomen langs de Broeksestraat en Biesheuvelweg zijn jong en vormen daardoor geen gesloten groenstructuur. Buiten het plangebied ruim voldoende vergelijkbare en geschiktere alternatieven aanwezig die zonder veel extra inspanning door vleermuizen gebruikt kunnen worden. Buiten het plangebied zijn eveneens lijnvormige structuren aanwezig in de vorm van singels, aaneengesloten bomenrijen, bosranden (Pompveld) en hoog opgaand openbaar groen.

6 Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschut). Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen. Bron: Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis.

4.3.3 Zoogdieren - grondgebonden

Het plangebied is ongeschikt voor voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Voor de volgens het bronnenonderzoek in de omgeving aanwezige soorten (bever en waterspitsmuis) is binnen het plangebied geen geschikt habitat aanwezig. Voor bever ontbreekt groter open water met bomen en struiken. Voor waterspitsmuis ontbreken watergangen met een goede waterkwaliteit en goed ontwikkelde oevervegetatie. Er zijn geen burchten, wissels, latrines, uitwerpselen of (boom-)nesten van zoogdieren aangetroffen. De tuin en ruigtevegetatie zijn potentieel geschikt voor grondgebonden zoogdieren uit tabel 1 zoals meerdere soorten muizen, egel, mol, haas, wezel, hermelijn en bunzing.

4.3.4 Reptielen en amfibieën

Het plangebied is ongeschikt voor reptielen en amfibieën uit tabel 2 en 3. Binnen het plangebied is open water aanwezig, dit betreffen recent gegraven sloten welke door de zeer geringe waterdiepte (20- 30 centimeter) en het ontbreken van submerse watervegetatie ongeschikt voortplantingshabitat voor soorten als heikikker en kamsalamander. Ook aansluitend aan het plangebied ontbreekt geschikt voortplantingswater voor strikt beschermde soorten. Rugstreeppad komt in de omgeving voor (dichtstbijzijnde populatie omgeving Waardhuizen – Giessen, hemelsbreed ca. 4,5 km), deze soort prefereert een zandige, goed vergraafbare bodem en is daardoor niet in het plangebied (voornamelijk klei) te verwachten. Het plangebied is ongeschikt voor beschermde reptielen. Het plangebied ligt buiten de verspreidingsgebieden van beschermde reptielen en geschikt habitat voor deze soortgroep ontbreekt.
De aanwezige ruigtevegetatie in het plangebied is potentieel geschikt als functioneel leefgebied voor amfibieën uit tabel 1 zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander.

4.3.5 Dagvlinders en libellen

Het plangebied is ongeschikt voor beschermde dagvlinders en libellen uit tabel 2 en 3 zoals rouwmantel en rivierrombout. Potentieel geschikte voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Binnen en grenzend aan het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig voor beschermde soorten. De rouwmantel wordt binnen Nederland enkel waargenomen als dwaalgast. Binnen het plangebied is geen geschikt habitat aanwezig voor rivierrombout, dit is een soort welke zich voortplant in rivieren en grote beken.

4.3.6 Vissen

Het plangebied is ongeschikt voor beschermde vissen uit tabel 2 en 3. Binnen het plangebied is open water aanwezig, dit betreffen recent gegraven sloten welke door de zeer geringe waterdiepte (20- 30 centimeter), de aanwezigheid van bladafval en het ontbreken van submerse watervegetatie ongeschikt voor beschermde vissen uit tabel 2 en 3 zoals kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn. Daarnaast is er binnen het plangebied een waterbassin (fungeerde voorheen als mestbassin), dit staat niet in verbinding met open water en is derhalve ongeschikt voor beschermde vissen. De watergang en het waterbassin zijn het plangebied is tijdens het veldbezoek bemonsterd met een RAVON schepnet; vissen zijn niet aangetroffen.

4.3.7 Vogels

4.3.7.1 Jaarrond beschermde nesten

Vaste rust- en verblijfplaatsen in gebouwen

Het plangebied is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels in/op gebouwen. Het woonhuis is geschikt als voortplantingsplaats voor huismus, nestlocaties kunnen zich bevinden onder de dakpannen. De bosschages is de tuin zijn geschikt als potentieel essentieel functioneel leefgebied. Op het veldbezoek van 16 december werden in deze bosschages vier huismussen gezien. De schuur is potentieel geschikt als verblijfplaats voor kerkuil, doch niet essentieel. Tijdens de veldbezoeken werden enkele zeer verouderde sporen gevonden. Dit duidt erop dat recent gebruik door kerkuil niet heeft plaatsgevonden. De ligging van het plangebied (buitengebied, enkele gebouwen) is redelijkerwijs ongeschikt voor gierzwaluw. Gierzwaluw broedt verspreid over geheel Nederland, met een voorkeur voor woonwijken van meer dan 50 jaar oud in urbane of sub-urbane gebieden. Detail: gierzwaluwen ontbreken of zijn schaars in kleinere dorpen (in Drenthe: dorpen met minder dan 2000 inwoners), in verspreide lintbebouwing of gehuchten (Noord-west Overijssel). Bron: Soortenstandaard Gierzwaluw en eigen waarneming. Binnen een straal van 500 m zijn geen broedgevallen van steenuil bekend, deze soort is daarom niet binnen het plangebied te verwachten. Voor overige soorten (ooievaar en slechtvalk) is geen geschikt broedhabitat aanwezig.

Vaste rust- en verblijfplaatsen in bomen

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels in bomen. Binnen het plangebied zijn geen bomen aanwezig. De op basis van het bronnenonderzoek te verwachten soorten (steenuil, boomvalk, buizerd, havik,, ransuil, roek, sperwer en wespendief hebben habitat dat niet in het

plangebied aanwezig is (holten in bomen, naaldbomen, uitgebouwde kraaiennesten) of het plangebied valt niet in hun reguliere broedgebied (zwarte wouw). Het plangebied zou wel kunnen fungeren als niet essentieel functioneel leefgebied voor boombewonende soorten, echter zijn in de directe omgeving geschiktere alternatieven aanwezig.

4.3.7.2 Niet jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is potentieel geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten (zogenaamde categorie 5-soorten). In de schuur werd tijdens het veldbezoek een (recent) nest van boerenzwaluw aangetroffen. Verder is de bebouwing potentieel geschikt voor spreeuw. De bomen (met een stamdiameter >30 cm) binnen het plangebied zijn potentieel geschikt voor zwarte kraai.

4.3.7.3 Algemene vogels

Het plangebied is potentieel geschikt voor vogelsoorten waarvan de nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd zijn (het moment dat het nest in gebruik is). In de tuin met bosschages en bomen zouden soorten een soort als merel, winterkoning en heggenmus tot broeden kunnen komen. Deze soorten zijn ook tijdens de veldbezoeken gezien binnen het plangebied. In de schuur werd tijden het veldbezoek een oud nest van holenduif aangetroffen. Ringmus werd ook aangetroffen, voor deze soort ontbreekt binnen het plangebied geschikt broedhabitat (knotwilgen, bomen met holtes). Deze zijn ten noorden van het plangebied wel aanwezig en fungeren de bosschages binnen het plangebied als functioneel leefgebied.

4.3.8 Overige soortgroepen

Het plangebied is ongeschikt voor tabel 2 en 3 soorten kevers, kreeftachtigen en weekdieren. Hoewel de watergang en bassin tijdens het veldbezoek werd bemonsterd met een RAVON schepnet, zijn er geen kevers, kreeftachtigen of weekdieren aangetroffen. Daarnaast ligt het plangebied buiten het reguliere verspreidingsgebied van beschermde soorten, zoals platte schijfhoren, Europese rivierkreeft en gestreepte waterroofkever. Uit bronnenonderzoek blijkt dat tot een afstand van 10 kilometer deze en overige beschermde soorten in deze soortgroepen de afgelopen 5 jaar niet zijn waargenomen, waardoor mag worden verondersteld dat ze in het plangebied afwezig zijn.

4.4 Samenvatting onderzoeksresultaten

De samenvatting van het bronnen- en verkennend veldonderzoek is te vinden in Tabel 2. In deze tabel staan alle soorten waarvoor het plangebied potentieel geschikt is. In de laatste kolom staat per soort

aangegeven welk deel van het plangebied geschikt is voor de betreffende soort.

Soortgroep	Soort	Functie	Tabel	Opmerking	Locatie
Zoogdieren – Vleermuizen	Diverse Soorten	Vaste rust- en Verblijfplaats. Voortplantingsplaats	3	Potentieel Geschikt	Bebouwing
Zoogdieren – Vleermuizen	Diverse Soorten	Foerageergebied	3	Potentieel Geschikt (niet Essentieel)	Gehele Plangebied
Zoogdieren – Vleermuizen	Diverse Soorten	Vliegroute	3	Potentieel Geschikt (niet Essentieel)	Gehele Plangebied
Zoogdieren – Grondgebonden	Diverse Soorten	Functioneel Leefgebied. Verblijfplaats	1	Potentieel Geschikt	Gehele Plangebied
Amfibieën	Diverse Soorten	Functioneel Leefgebied. Verblijfplaats	1	Potentieel Geschikt	Gehele Plangebied
Vogels – Jaarrond beschermd	Huismus	Vaste rust- en Verblijfplaats. Voortplantingsplaats	3	Potentieel Geschikt	Gehele Plangebied
Vogels – Jaarrond beschermd	Kerkuil	Functioneel Leefgebied. Verblijfplaats	3	Potentieel Geschikt (niet Essentieel)	Gehele Plangebied
Vogels – Niet jaarrond Beschermd	Diverse Soorten	Vaste rust- en Verblijfplaats. Voortplantingsplaats	3	Potentieel Geschikt	Gehele Plangebied
Vogels – Algemeen	Diverse Soorten	Vaste rust- en Verblijfplaats. Voortplantingsplaats	3	Potentieel Geschikt	Gehele Plangebied

Tabel 2: Overzicht soorten waarvoor het plangebied potentieel geschikt is.

5 Activiteiten

5.1 Voorgenomen activiteiten

Het project omvat de nieuwbouw in de vorm een vrijstaande woning, het renoveren van de bestaande schuur en de nieuwe inrichting van het terrein. Maatregelen voor het realiseren van deze ontwikkelingen zijn:

- Het slopen van de bestaande woning.
- Het verwijderen van de asbestplaten van het huidige dak van de schuur/stal.
- Het verwijderen van de het in het plangebied aanwezige kruidenvegetatie.
- Het verwijden van de bosschages in de tuin.
- Het verwijderen van de huidige verharding en voormalig mestbassin.
- Het bouwrijp maken van het plangebied.

In het noorden van het plangebied gelegen weide alsmede de watergangen vinden geen werkzaamheden plaats.

5.2 Nieuwe situatie

De nieuwbouw zal bestaan uit een vrijstaande woning welke verder naar het westen op het terrein geplaatst wordt, er wordt een paardrijbak gerealiseerd, evenals nieuwe bestrating, tuin en een gazon met fruitbomen. De bestaande schuur/stal wordt gehandhaafd. Zie voor de overzicht van de nieuwe situatie Afbeelding 2.

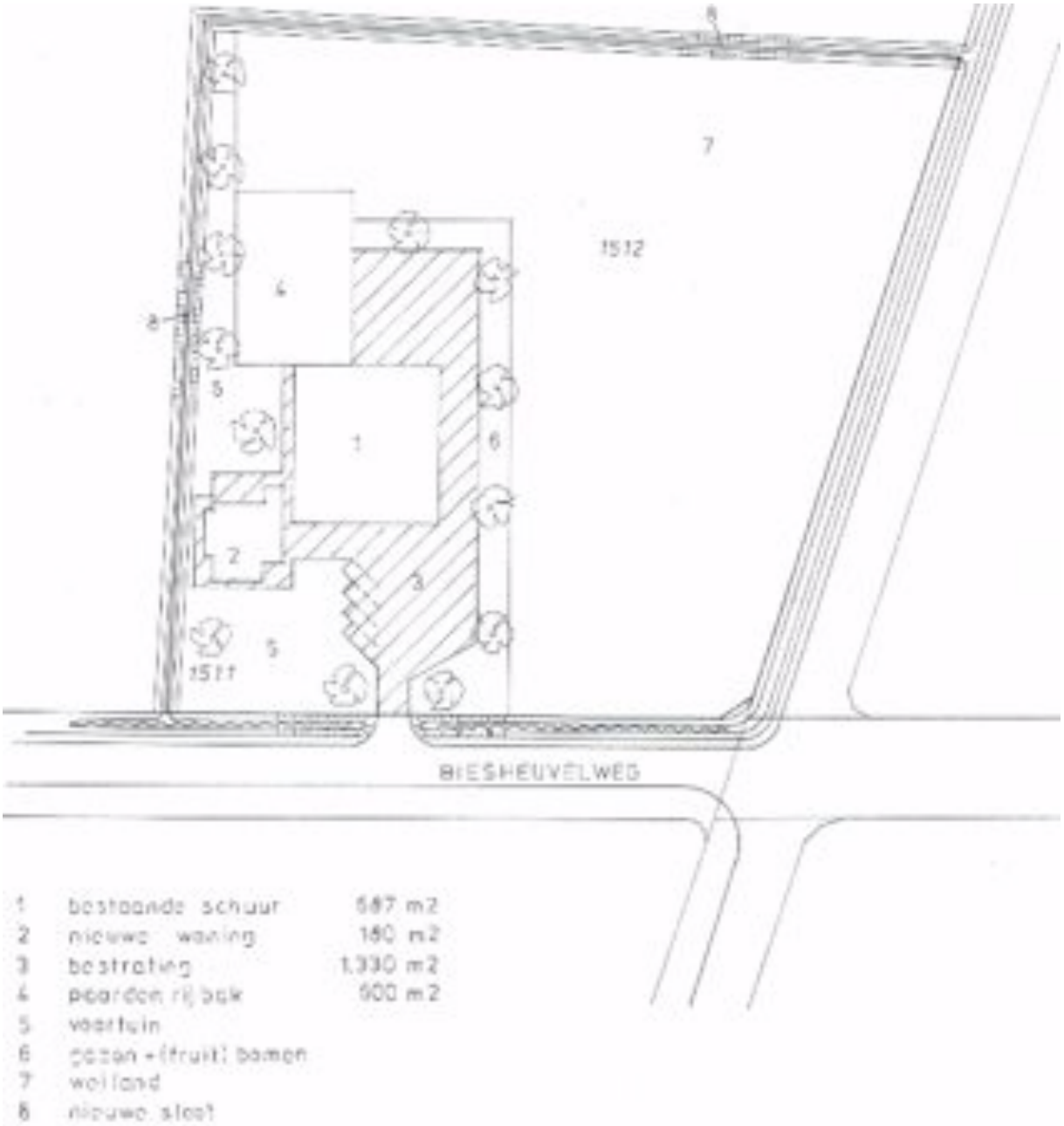

Afbeelding 2: Nieuwe situatie. Bron: Eric Bouman

5.3 Wettelijk belang

De activiteiten kunnen naar verwachting worden geplaatst onder de volgende wettelijke belangen:

- Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j).

Toelichting belang j.

Voorbeelden van activiteiten die onder het belang j. ruimtelijke inrichting of ontwikkeling kunnen worden geplaatst zijn: een natuurontwikkelingsproject, aanleg van een weg, stadswijk of bedrijvenpark, bouw of verbouwing van een gebouw, het verdubbelen van een wateronttrekking.

De andere wettelijke belangen betreffende:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (belang c).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d).
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (belang e).
- Bestendig beheer en onderhoud in de land- en bosbouw (belang h).
- Bestendig gebruik (belang i).

Het soort wettelijk belang is van invloed op de mogelijkheden of er voor de activiteiten een ontheffing en/of vergunning gekregen kan worden – indien er sprake is van wezenlijke verstoring – indien dat nodig is.

5.4 Alternatieven afweging

5.4.1 Locatie

Welke alternatieve locaties voor uw project heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve locaties niet mogelijk zijn.

Deze alternatieve afweging heeft (nog) niet plaatsgevonden.

5.4.2 Inrichting

Welke alternatieve inrichtingsplannen heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve inrichtingsplannen niet mogelijk zijn.

Bij het maken van de plannen is nog geen rekening gehouden met voorkomende en nieuwe flora en fauna. Eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen kunnen worden ontzien. Door het tijdig treffen van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op de aanwezige soorten tot een minimum beperkt.

5.4.3 Werkwijze

Welke alternatieve werkwijze heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve werkwijzen niet mogelijk zijn.

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening

gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

5.4.4 Planning

Welke alternatieve planning heeft u overwogen? Wilt u uw werkzaamheden uitvoeren tijdens de kwetsbare periode van de soort? Onderbouw waarom het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode niet mogelijk is.

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

Een planning van de werkzaamheden is nog niet bekend. Start van werkzaamheden is ook nog niet bekend.

6 Effectenbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling en toetsing voor beschermde tabel 2 en 3-soorten die potentieel in het plangebied aanwezig zijn wordt verricht aan de hand van:

- Stappenplan Diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn.
- Stappenplan soorten op bijlage1 tabel 2.
- Stappenplan voor vogels.

Op basis van de betreffende stappenplannen beoordeelt bevoegd gezag (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).

6.1 Zoogdieren- vleermuizen

In het plangebied zijn potentieel geschikte voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen in het woonhuis aangetroffen. De schuur/stal is ongeschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen. Werkzaamheden aan de stal kunnen worden uitgevoerd. Een ontheffing Flora- en faunawet is hiervoor niet nodig. Het plangebied is niet essentieel als foerageergebied en maakt geen essentieel deel uit van een al dan niet essentiële vliegroute.
Het woonhuis wordt gesloopt, de potentiële verblijfplaatsen worden daardoor weggenomen. Derhalve is het is op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens niet mogelijk een juiste effectbeoordeling en eventueel toetsing aan de Flora- en faunawet uit te voeren. Hiervoor is het nodig antwoord te krijgen op:

- Zijn vleermuizen aanwezig?
- Welke functie heeft het object en het gebied voor vleermuizen?
- Wat is de omvang en gunstige staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populatie van de vleermuizen?

Hierop kan antwoord worden gegeven door:

- minimaal 2 veldonderzoeken uit te voeren in de periode 15 mei tot en met 15 juli (met een tussenliggende periode van 30 dagen), 1 bezoek vanaf kort voor zonsondergang en 1 bezoek voor zonsopkomst.
- minimaal 2 veldonderzoeken uit te voeren in de periode 15 augustus tot 1 oktober (met een tussenliggende periode van 20 dagen), 1 bezoek 's avonds en 1 bezoek voor middernacht.

Indien vleermuizen aanwezig zijn dient antwoord gegeven te worden (effectbeoordeling en

toetsing) op:

- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor vleermuizen geen bevredigende oplossingen ("alternatieven") meer? Het antwoord moet onderbouwd zijn.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd? Het antwoord moet onderbouwd zijn.
- Welke maatregelen worden er getroffen om zorgvuldig handelen ten aanzien van de vleermuizen te garanderen?

Indien vleermuizen aanwezig zijn dient voor de werkzaamheden een ontheffing van Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Een ontheffing voor vleermuizen wordt verleend indien: geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en op grond van specifieke wettelijke belangen. Voor vleermuizen als soorten uit tabel 3 en de habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verkregen krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d).
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (belang e).

Bovenstaande aanpak is in lijn met de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, december 2014) en het Vleermuisprotocol 2013.

6.2 Zoogdieren- grondgebonden

6.2.1 Tabel 1 zoogdieren

In het plangebied is potentieel geschikt habitat aangetroffen voor algemene soorten (diverse soorten muizen, egel, mol, haas, wezel, hermelijn en bunzing) uit tabel 1 van de Flora- en faunawet. Door de voorgenomen activiteiten kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen worden weggenomen en individuen worden verstoord wat schadelijke effecten op deze soorten veroorzaakt. Voor soorten uit tabel I is vrijstelling van een ontheffing en geldt de algemene zorgplicht (Flora- en faunawet artikel 2). Door tijdens de werkzaamheden zorgvuldig te werken wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht.

Invulling geven aan de zorgplicht kan door uitvoering van de activiteiten te doen volgens de richtlijnen uit een goedgekeurde gedragscode. Hierin staat op welke manier schade kan worden voorkomen, of tot een minimum kan worden beperkt, bij het uitvoeren van werkzaamheden.
Maatregelen die getroffen dienen te worden omvatten:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het werkterrein vrij te zijn van beplanting, takkenhopen of andere schuilmogelijkheden.
- Eén richting op werken.
- Geef dieren gelegenheid te vluchten.
- Werk via vaste aan- en afvoerroutes, gebruik zoveel mogelijk de openbare weg.

6.3 Amfibieën

6.3.1 Tabel 1 amfibieën

In het plangebied is geschikt habitat aangetroffen voor algemene soorten (zoals gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander) uit tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit tabel I is vrijstelling van een ontheffing en geldt de algemene zorgplicht (Flora- en faunawet artikel 2). Door tijdens de werkzaamheden zorgvuldig te werken wordt invulling gegeven aan de algemene zorgplicht. Invulling geven aan de zorgplicht kan door uitvoering van de activiteiten te doen volgens de richtlijnen uit een goedgekeurde gedragscode. Hierin staat op welke manier schade kan worden voorkomen, of tot een minimum kan worden beperkt, bij het uitvoeren van werkzaamheden.
Maatregelen die getroffen dienen te worden omvatten:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het werkterrein vrij te zijn van beplanting, takkenhopen of andere schuilmogelijkheden.
- Eén richting op werken.
- Geef dieren gelegenheid te vluchten.
- Werk via vaste aan- en afvoerroutes, gebruik zoveel mogelijk de openbare weg.

6.4 Vogels

6.4.1 Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn potentieel geschikte voortplantingsplaatsen aangetroffen in het woonhuis. Potentieel essentieel functioneel habitat voor huismus is aangetroffen in de tuin in de vorm van lage

(jaarrond groene) struiken. De schuur/stal is ongeschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen. Werkzaamheden aan de stal kunnen worden uitgevoerd. Een ontheffing Flora- en faunawet is hiervoor niet nodig.
Door de sloop van het woonhuis en het verwijderen van de aanwezige (tuin)beplanting worden potentiële voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied weggenomen Derhalve is het is op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens niet mogelijk een juiste effectbeoordeling en eventueel toetsing aan de Flora- en faunawet uit te voeren. Hiervoor is het nodig antwoord te krijgen op:

- Is huismus aanwezig?
- Welke functie heeft het object en het gebied voor huismus?
- Wat is de omvang en gunstige staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populatie van de huismus?

Hierop kan antwoord worden gegeven door een onderzoek uit te voeren dat bestaat uit twee veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of vier veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni.
Indien huismus aanwezig is en betreffende locatie van essentieel belang is en niet kan worden ontzien dient een ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Een ontheffing voor huismus wordt verleend indien: geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en op grond van specifieke wettelijke belangen. Voor huismus als Bijlage IV-soorten uit tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verkregen krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d)

Bovenstaande aanpak is in lijn met de Soortenstandaard Huismus (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, december 2014).

6.4.2 Niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor vogelsoorten als boerenzwaluw, spreeuw en zwarte kraai met niet jaarrond beschermde nesten. Deze vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door:

- Struweel en ruigte buiten het broedseizoen (15 augustus – 15 maart) te verwijderen om te voorkomen dat algemene vogels zich in het plangebied als broedvogel vestigen.

- Buiten het broedseizoen van algemene vogels werken (buiten de periode15 maart- 15 juli).

Indien werkzaamheden toch tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd dient een deskundig ecoloog bij het werk te worden betrokken. Op aanwijzing van betreffende persoon dient het werk te worden uitgevoerd teneinde in gebruik zijnde nesten van vogels niet te verstoren.

6.4.3 Algemene vogels

In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor algemene vogelsoorten als merel, winterkoning en heggenmus waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. Deze vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door:

- Struweel en ruigte buiten het broedseizoen (15 augustus – 15 maart) te verwijderen om te voorkomen dat algemene vogels zich in het plangebied als broedvogel vestigen.
- Buiten het broedseizoen van algemene vogels werken (buiten de periode15 maart- 15 juli).

Indien werkzaamheden toch tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd dient een deskundig ecoloog bij het werk te worden betrokken. Op aanwijzing van betreffende persoon dient het werk te worden uitgevoerd teneinde in gebruik zijnde nesten van vogels niet te verstoren.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In opdracht van Adviesbureau Mol – van Zelst heeft Ecoresult een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Het plangebied voor deze quickscan is gelegen aan de Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. De aanleiding voor dit verzoek betreft een bestemmingsplanwijziging voor onder meer nieuwbouw van een woning (zie verder hoofdstuk 5). Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten. De Flora- en faunawet (bijlage 1) kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan flora en fauna zoomt in op de (mogelijke) schadelijke effecten door de activiteiten en op welke wijze in het kader van de wet gehandeld kan worden.

De conclusies van de quickscan flora en fauna zijn (zie ook tabel 3):

- Op voorhand is uit te sluiten dat de verwachte storende factoren die voortkomen uit de voorgenomen activiteiten (zie hoofdstuk 5) afgezet tegen de ligging en doelstelling van beschermde natuurgebieden leiden tot (significant) negatieve effecten op NNB (Natuurnetwerk Brabant), Natura 2000-gebieden en Groenblauwe mantel. Een uitgebreide beschrijving en beoordeling zijn daarom niet opgenomen in deze quickscan. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk (zie verder hoofdstuk 2.2).
- Het woonhuis is potentieel geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Vleermuizen die kunnen worden aangetroffen zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, en laatvlieger. Op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens is het niet mogelijk een juiste effectbeoordeling en eventueel toetsing aan de Flora- en faunawet uit te voeren. Hiervoor is aanvullend onderzoek nodig in de periode 15 mei tot en met 15 juli en 15 augustus tot 1 oktober (paragraaf 6.1).
- Er is potentieel geschikt habitat aangetroffen voor grondgebonden zoogdieren van tabel I uit de Flora- en faunawet. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde verblijfplaatsen. Soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn vrijgesteld van een ontheffing. Artikel 2 'Zorgplicht' van de Flora- en faunawet (zie ook paragraaf 6.2.1) blijft wel van kracht. Daarom dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.
- Er is potentieel geschikt habitat aangetroffen voor amfibieën van tabel I uit de Flora- en

faunawet. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde verblijfplaatsen. Soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn vrijgesteld van een ontheffing. Artikel 2 'Zorgplicht' van de Flora- en faunawet (zie ook paragraaf 6.3.1) blijft wel van kracht. Daarom dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

- In het plangebied zijn potentiële voortplantingsplaatsen (woonhuis) en is potentieel essentieel functioneel leefgebied aangetroffen voor huismus, een soort waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Door de sloop van de bebouwing, verwijdering van de begroeiing en de herinrichting van het plangebied kunnen schadelijke effecten optreden. Op basis van de beschikbare onderzoeksgegevens is het niet mogelijk een juiste effectbeoordeling en eventueel toetsing aan de Flora- en faunawet uit te voeren. Hiervoor is aanvullend onderzoek nodig in de periode 1 april tot en met 15 mei(paragraaf 6.4.1).
- In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Er zijn geen omstandigheden die jaarronde bescherming van de niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5-nesten) rechtvaardigen. De activiteiten kunnen wel schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Het is echter mogelijk maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf 6.4.2).
- In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor algemene vogelsoorten waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van algemene vogels. Het is mogelijk maatregelen voor de voortplantingsplaatsen te treffen waardoor schadelijke effecten niet optreden (paragraaf6.4.3).
- Potentieel geschikt habitat voor overige beschermde soortgroepen is afwezig of worden voor deze soorten op grond van de bekende verspreiding niet in het plangebied verwacht.

Soortgroep	Schadelijke Effecten	Aanvullend Onderzoek	Ontheffing
Vaatplanten	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren – Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk
Zoogdieren – Grondgebonden	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren – Grondgebonden (tabel1 soorten)	Nee	Nee	Nee, wel zorgvuldig werken
Amfibieën	Nee	Nee	Nee
Amfibieën (tabel 1 soorten)	Nee	Nee	Nee, wel zorgvuldig werken
Reptielen	Nee	Nee	Nee
Vissen	Nee	Nee	Nee
Libellen/Dagvlinders	Nee	Nee	Nee
Vogels – Huismus	Mogelijk	Ja	Mogelijk
Vogels – Categorie 5	Mogelijk	Nee	Nee, indien maatregelen getroffen worden
Vogels – Algemeen	Mogelijk	Nee	Nee, indien maatregelen getroffen worden
Kevers	Nee	Nee	Nee
Kreeftachtigen	Nee	Nee	Nee
Weekdieren	Nee	Nee	Nee
Gebied (en afstand tot plangebied)	Ingreep Verstorend	Aanvullend Onderzoek	Vergunningsplicht
Natura 2000 (1,2 km)	Nee	Nee	Nee
NNB (1,2 km)	Nee	Nee	Nee

Afbeelding 3: Samenvatting conclusies

	Onderzoeksperiode											
Soortgroep	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
Zoogdieren – vleermuizen												
Vogels – huismus												

Tabel 4: Onderzoeksperiode aanvullend onderzoek.

7.2 Aanbevelingen

7.2.1 Zorgplicht

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Concreet betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
Bij de aanvang van het project dient de 'Zorgplicht' Artikel 2 van de Flora- en faunawet te worden besproken.

7.2.2 Bestemmingsplan

Gemeenten moeten in het kader van de planologische uitvoerbaarheid en het zorgvuldigheidsbeginsel in het bestemmingsplan op voorhand onder meer rekening houden met gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten. Als aannemelijk is dat (uitvoering van) het bestemmingsplan en/of het verlenen van toekomstige vergunningen leidt tot onder meer het overtreden van de verbodsbepalingen Flora- en faunawet dan moet de gemeente afhankelijk van het detailniveau van het bestemmingsplan een ontheffing Flora- en faunawet aanvragen en/of de voorschriften van het bestemmingsplan zodanig aanpassen dat bij verdere uitvoering bestemmingsplan alsnog aan de

bepalingen van het natuurbeschermingsrecht zal worden voldaan (Bron: Handreiking Bestemmingsplan en Natuurwetgeving).

7.2.3 Mogelijke inrichtingsmaatregelen

Hieronder aanbevelingen voor behoud en ontwikkeling van natuurkwaliteiten in en rondom het plangebied in de nieuwe situatie.

7.2.3.1 Bebouwing

- Maak de ruimte onder de dakpannen toegankelijk voor nesten van huismus. Het meest gunstige voor de huismus is in de nieuwbouw de constructie van de dakpannen hetzelfde te maken als in de huidige situatie. Indien de huidige constructie niet kan worden nagebootst kunnen vogelvides worden aangebracht (zie Afbeelding 4)
- Hang vogelkasten aan de bebouwing of bomen als nestplaats voor voornamelijk koolmees en pimpelmees.
- Bouw vleermuiskasten in de muur (zie Afbeelding 7) of hang deze aan de schuur welke gehandhaafd blijft. Deze kasten dienen bij voorkeur zo hoog mogelijk opgehangen te worden (minimaal 3 meter) en een vrije aanvliegroute te hebben.
- Maak (indien aanwezig) de spouwmuur toegankelijk door bijv. open stootvoegen voor vleermuizen op een hoogte van minimaal 3 meter (zie Afbeelding 5). Vleermuizen hebben een vrije aanvliegruimte nodig, versper de stootvoegen (en enkele meters daaromheen) daarom niet.
- Maak (indien aanwezig) de boeiborden toegankelijk voor vleermuizen en huismus door deze licht af te laten wijken van de gevel of door openingen rondom regenafvoeren te maken (zie Afbeelding 6).

Afbeelding 4: Voorbeeld vogelvide onder dakpannen.

Afbeelding 5: Open stootvoegen als ingang voor vleermuizen naar de luchtspouw

Afbeelding 6: Ruimte rondom de afvoer wordt door vogels gebruikt om toegang te krijgen tot het boeibord

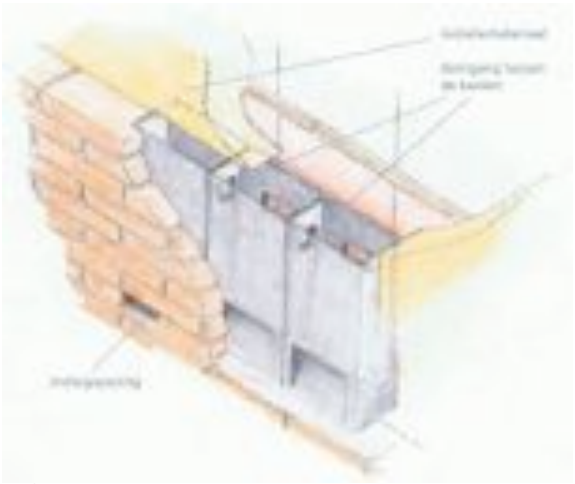

Afbeelding 7: Voorbeeld van een inbouwkast in de luchtspouw

7.2.3.2 Buitenruimte

- Breng jaarrond groene struiken of hagen aan als functioneel leefgebied voor huismus.
- Realiseer een ondiepe vijver (maximaal 50 centimeter diep) als voortplantingsplaats voor

kikkers en salamanders.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 Literatuur

-

8.2 Internet

Natura2000
http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden

Natuurnetwerk Brabant – NNB
http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan

Natuurwaardekaart Gemeente Aalburg
http://www.aalburg.nl/actueel/bri-stukken-tonen-op-actueel_42275/item/gedragscodes-flora-en-fauna_62729.html

Groenblauwe mantel Noord-Brabant
http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=INSTRUCTIE

Nationale Databank Flora en Fauna
http://www.quickscanhulp.nl

Soortenstandaards
http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare

Vleermuisprotocol 2013
http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol

Libellennet
www.libellennet.nl

Vlindernet

www.vlindernet.nl

Reptielen en amfibieën

www.ravon.nl

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: http://mijn.rvo.nl

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase
  In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.
- Soortenregister
  Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
  In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en

verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen

afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.

Bijlage 2 Foto-impressie plangebied

De woning met schuur met op de voorgrond de bosschages. Kijkrichting naar het westen. Foto: B. Verhoeven | Ecoresult

De nieuw gegraven watergangen een deel van het terrein achter de schuur. Uiterst rechts het voormalig mestbassin. Kijkrichting naar het westen. Foto: B. Verhoeven | Ecoresult

Ventilatierooster in het woonhuis, hierdoor is toegang tot de spouwmuur mogelijk.Foto: B. Verhoeven | Ecoresult

Bijlage 3 Bekende verspreiding beschermde soorten (NDFF)

In onderstaande tabellen staat per soort aangegeven op welke afstand de soort van het plangebied de afgelopen vijf jaar is waargenomen. Hierin zijn alleen de soorten weergegeven van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en de vogels waarvan RVO op een indicatieve lijst aangeeft dat deze jaarrond beschermde nesten hebben. Voor een afstand van 0– 1 km zie paragraaf 4.2. Voor de gegevens in deze bijlage geldt: "© NDFF - quickscanhulp.nl 16-12-2015".

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Daslook	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Klein glaskruid	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Parnassia	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Spindotterbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Steenbreekvaren subsp. trichomanes	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Tongvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Veldsalie	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	1 - 5 km
Kamsalamander	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
rouwmantel	Insecten - Dagvlinders	tabel III	1 - 5 km
Grote modderkruiper	Vissen	tabel III	1 - 5 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	tabel III	1 - 5 km
Slechtvalk	Vogels	tabel III	1 - 5 km
Zwarte Wouw	Vogels	tabel III	1 - 5 km
Baardvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Baardvleermuis / Brandts vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Bever	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Gewone/Grijze grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Meervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Waterspitsmuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Watervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Alpenwatersalamander	Amfibieën	tabel II	5 - 10 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	tabel II	5 - 10 km
Beenbreek	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Bijenorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Brede orchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Gele helmbloem	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Gevlekte orchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Grote keverorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Kleine zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Klokjesgentiaan	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Lange ereprijs	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Maretak	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Moeraswespenorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Prachtklokje	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Rapunzelklokje	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Ruig klokje	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Spaanse ruiter	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Steenanjer	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Steenbreekvaren	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Vleeskleurige orchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Waterdrieblad	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Welriekende nachtorchis	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Wilde gagel	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Wilde marjolein	Vaatplanten	tabel II	5 - 10 km
Europese meerval	Vissen	tabel II	5 - 10 km
Eekhoorn	Zoogdieren	tabel II	5 - 10 km
Poelkikker	Amfibieën	tabel III	5 - 10 km
Rugstreeppad	Amfibieën	tabel III	5 - 10 km
Vinpootsalamander	Amfibieën	tabel III	5 - 10 km
keizersmantel	Insecten - Dagvlinders	tabel III	5 - 10 km
Rivierrombout	Insecten - Libellen	tabel III	5 - 10 km
Das	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km
Otter	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km

Notitie Plaatsen huismuskasten, Plangebied Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg

Datum: 11-07-2016

Versie: 01

Notitiekenmerk: NER20160708v01

Opdrachtnemer: Ecoresult

Opsteller: T.D. Breur

Collegiale toets: L. Boon

Opdrachtgever: Adviesbureau Mol-van Zelst

Contactpersoon opdrachtgever: M. Mol

Aanleiding

In opdracht van Adviesbureau Mol-van Zelst heeft Ecoresult op 10 juni 2016 twee huismussenkasten geplaatst aan de Biesheuvelweg 2, te Wijk en Aalburg. Deze kasten zijn aangebracht als mitigerende maatregel in het kader van de Flora- en faunawet ten behoeve van de sloop van de woning aan de Biesheuvelweg 2.

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de hangplaatsen van de nestkasten.

Plaatsing huismuskasten

Het betreft 2 huismussenkasten van het type "Woodstone". Deze kasten zijn met een kleine tussenruimte naast elkaar aangebracht op de bakstenen oostgevel van de loods, op ongeveer 3,5 meter hoogte. De loods staat naast de woning waarin zich het oorspronkelijke huismussennest bevindt en de gekozen hangplaatsen liggen gunstig ten opzichte van potentieel foerageergebied en aanwezige huismusterritoria in de omgeving (overzijde weg).

Afbeelding 1: De locatie van de geplaatste huismussenkasten (oranje stip) ten opzichte van de te slopen woning (rood omkaderd). Zie kaartinzet rechtsonder voor de regionale ligging (rode cirkel). Bron: PDOK

Foto's

Het plaatsen van de twee huismussenkasten door Ecoresult.

De twee door Ecoresult geplaatste kasten aan de oostgevel van de loods.

Contactpersoon voor de ecologische werkbegeleiding

Ecoresult

Dhr. T. D. (Tim) Breur

06 83 66 10 29

timbreur@ecoresult.nl

Bij geen gehoor kan contact worden opgenomen met:

Ecoresult

Dhr. L. (Leon) Boon

06 48 61 95 02

leonboon@ecoresult.nl

Aanvullend onderzoek vleermuizen en huismus

In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg

Opsteller(s): B. Verhoeven

Aanvullend onderzoek vleermuizen en huismus

In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg
Opsteller(s)	B. Verhoeven
Datum	27-09-2016
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20160926v01
Aantal pagina's	43
Opdrachtgever	Adviesbureau Mol – van Zelst
Contactpersoon	M. Mol
Collegiale toets	F.A. van Meurs
Wijze van citeren	Verhoeven, B., 2016. Aanvullend onderzoek vleermuizen en huismus. Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. Kenmerk ER20160926v01. Ecoresult, Dordrecht.

Ecoresult
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.
Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding....5
1.1 Aanleiding....5
1.2 Onderzoeksvragen....5
1.3 Leeswijzer....5
2 Werkwijze....7
2.1 Werkstappen....7
2.2 Toelichting onderzoek....7
3 Omschrijving plangebied....11
4 Onderzoeksresultaten....13
4.1 Vleermuisonderzoek....13
4.2 Huismusonderzoek....17
4.3 Samenvatting onderzoek....19
5 Activiteiten....21
5.1 Voorgenomen werkzaamheden....21
5.2 Nieuwe situatie....21
5.3 Wettelijk belang....22
5.4 Alternatieven afweging....23
6 Effectbeoordeling en toetsing....25
6.1 Gewone dwergvleermuis....25
6.2 Ruige dwergvleermuis....26
6.3 Huismus....26
7 Conclusies en aanbevelingen....29
7.1 Conclusies....29
7.2 Aanbevelingen....30
7.3 Zorgplicht....31
8 Geraadpleegde bronnen....33
8.1 Literatuur....33
8.2 Internet....33
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet....35
Bijlage 2 Stappenplan voor vogels....41
Bijlage 3 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrichtlijn (waaronder vleermuizen)....43

1 Inleiding

In opdracht van Adviesbureau Mol – van Zelst heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen en huismus uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg, gelegen in het buitengebied van Wijk en Aalburg (gemeente Aalburg). De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Afbeelding 1.

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuis- en huismusonderzoek is de geplande sloop van de woning binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen en huismus. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden (zie bijlage 1). Op basis van een door Ecoresult in het kader van dit project uitgevoerde quickscan flora en fauna[1] zijn in de woning potentieel geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus aanwezig die door de werkzaamheden mogelijk niet worden ontzien. Derhalve diende aanvullend onderzoek naar vleermuizen en huismus uitgevoerd te worden.

1.2 Onderzoeksvragen

Voor het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn vleermuizen en huismus aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor vleermuizen en huismus?
3. Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
4. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen behouden?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 Leeswijzer

In deze rapportage worden achtereenvolgens de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de activiteiten, de effectbeoordeling, toetsing aan de wet en afgesloten met de conclusies en

1 Verhoeven, 2016

aanbevelingen.

2 Werkwijze

2.1 Werkstappen

De onderzoeksvragen (hoofdstuk 1) voor het vleermuis- en huismusonderzoek worden beantwoord op basis van 4 werkstappen:

1. Veld-onderzoeken van de aan- of afwezigheid.
2. Bepalen en onderbouwen van het wettelijke belang van de activiteiten.
3. Bepalen van het schadelijke effect op de functionaliteit van de voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats.
4. Bepalen van het schadelijke effect op de gunstige staat van instandhouding.

Deze aanpak is gebaseerd op de relevante soortenstandaards.

2.2 Toelichting onderzoek

Door voorliggend onderzoek zijn de volgende functies voor vleermuizen onderzocht:

- Winterverblijfplaats.
- Kraamverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.
- Paarverblijfplaats en zwermplaats.
- Vliegroute.
- Foerageergebied.

Door voorliggend onderzoek zijn de volgende functies voor huismus onderzocht:

- Voortplantingsplaatsen.
- Vaste rust- en verblijfplaatsen.
- Functioneel leefgebied.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door K. van Veen, L. Boon en B. Verhoeven, ecologisch deskundigen[2] bij Ecoresult. Allen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van

2 Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar https://mijn.rvo.nl/ecologisch-

vleermuizen en vogels. Daarbij is gebruik gemaakt van een verrekijker, batdetector, opnameapparatuur en zaklamp (resp. Swarovski EL 10x42 WB Swarovision, Leica Trinovid 10x42, Petterson D 240x, Roland R-05 en diverse zaklampen).
Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2013). Zie Tabel 1 voor de onderzoeksmomenten en weersomstandigheden.
Voor het vaststellen van aan- of afwezigheid van vleermuiswinterverblijfplaatsen bestaat in Nederland nog geen betrouwbare onderzoeksmethode. Gedrag en gebruik kunnen wel winterverblijfplaatsen indiceren. Gedurende de veldonderzoeken is ook hier op gelet.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet tijdens goede weersomstandigheden plaatsvinden, op geluidsluwe momenten (bijvoorbeeld de zondagmorgen in stedelijk gebied), rond 1 à 2 uur na zonsopkomst en met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Voor de bezoeksmomenten en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek en huismusonderzoek wordt verwezen naar Tabel 1 en Tabel 2.

Het gebied waar onderzoek is verricht is groter dan het plangebied. Hierdoor is een goede effectbeoordeling mogelijk. Er is voor het onderzoek geen gebruik gemaakt van bestaande gegeven.

Veldbezoek	Onderzoek	Datum	Moment	Onderzoeker
1	Huismus	06-04-16	Ochtend	B. Verhoeven
2	Huismus	02-05-16	Ochtend	B. Verhoeven
3	Vleermuizen	13-06-16	Avond	L. Boon
4	Vleermuizen	14-07-16	Ochtend	K. van Veen
5	Vleermuizen	31-08-16	Middernacht	B. Verhoeven
6	Vleermuizen	20-09-16	Avond	B. Verhoeven

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuizen- en huismusonderzoek.

deskundige?inheritRedirect=true

Veldbezoek	Temperatuur	Neerslag	Windrichting	Windkracht
1	6 °C	0 mm	ZW	3 Bft
2	8 °C	0 mm	ZW	1 Bft
3	15 °C	0 mm	ZZW	2 Bft
4	12 °C	0 mm	ZW	2 Bft
5	18 °C	0 mm	Z	1 Bft
6	17 °C	0 mm	O	1 Bft

Tabel 2: Weersomstandigheden vleermuis- en huismus- onderzoek. Bron weersomstandigheden: KNMI (www.knmi.nl) en eigen waarnemingen.

De effectbeoordeling (hoofdstuk 6) vindt nu plaats aan de hand van de relevante stappenplannen beoordeling ruimtelijke ingrepen in het kader van de Flora- en faunawet (zie bijlage 2 en 3).

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied genaamd Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg is gelegen in het buitengebied, ruim 4,5 km ten westen van de bebouwde kom van Wijk en Aalburg (gemeente Aalburg, provincie Noord-Brabant). Zie voor de ligging Afbeelding 1. Hieronder volgt een omschrijving van het plangebied:

- Binnen het plangebied is bebouwing aanwezig, het betreft een leegstaande woning en een schuur/stal. De schuur/stal is vanuit de woning inpandig te bereiken. Het bouwjaar van het pand is 1968.
- De woning heeft een dubbelsteens muur met en spouwmuur. Deze luchtspouw is toegankelijk middels ventilatieroosters en open stootvoegen.
- De woning heeft een zadeldak met dakpannen.
- De schuur heeft alleen een asbestgolfplaten dak. Dakruimtes zijn afwezig. Muren zijn dubbelsteens, spouwmuur ontbreekt.
- Binnen het plangebied is verharding aanwezig is de vorm van een oprit en een voormalige mestplaat.
- Binnen het plangebied zijn enkele bosschages, braamstruweel en enkele bomen met een stamdiameter >30 cm aanwezig.
- Binnen het plangebied is open water aanwezig. Dit betreft een recent gegraven watergang aan de zuid- en westzijde van het plangebied van ca. 1 meter breed met een geringe geringe waterdiepte (20- 30 centimeter), submerse watervegetatie ontbreekt. Open water is ook aanwezig in de vorm van een bassin. Dit was voorheen in gebruik als mestbassin.
- De noordzijde van het plangebied bestaat uit weiland.
- Binnen het plangebied is geen verlichting aanwezig.
- Lijnvormige structuren in de vorm van (hoog) opgaande beplanting, zijn op twee niet noemenswaardige bomenrijen na, niet aanwezig. Betreffende bomen langs de Broeksestraat en Biesheuvelweg zijn jong en vormen daardoor geen gesloten groenstructuur.

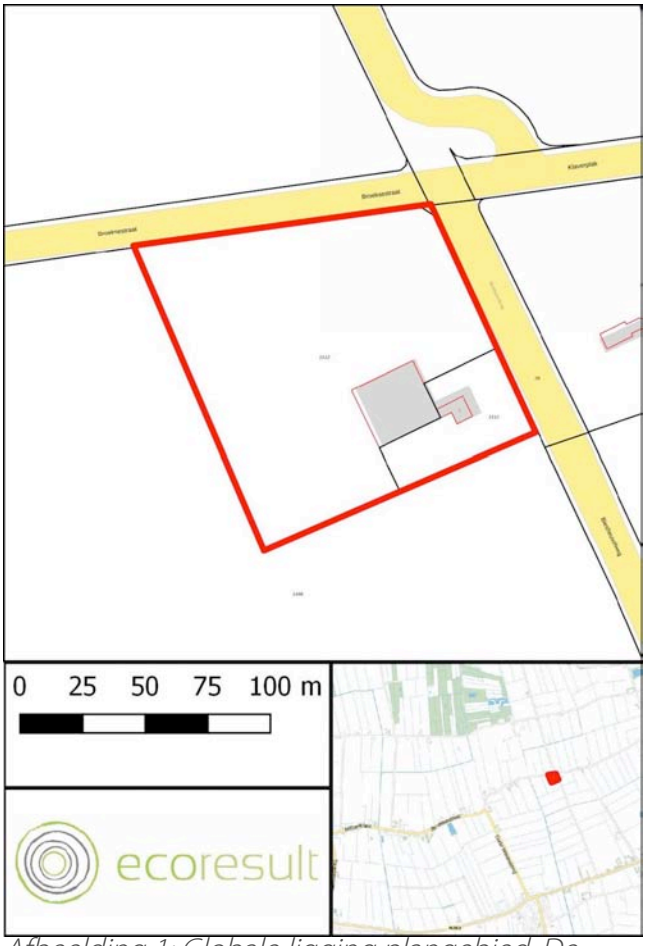

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied. De woning is voor vleermuizen en huismus als voortplantings-- en vaste rust- en verblijfplaats potentieel geschikt. Kaartbron: PDOK.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Vleermuisonderzoek

4.1.1 Aanwezig

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal 2 vleermuissoorten waargenomen (zie ook Afbeelding 2):

- Gewone dwergvleermuis.
- Ruige dwergvleermuis.

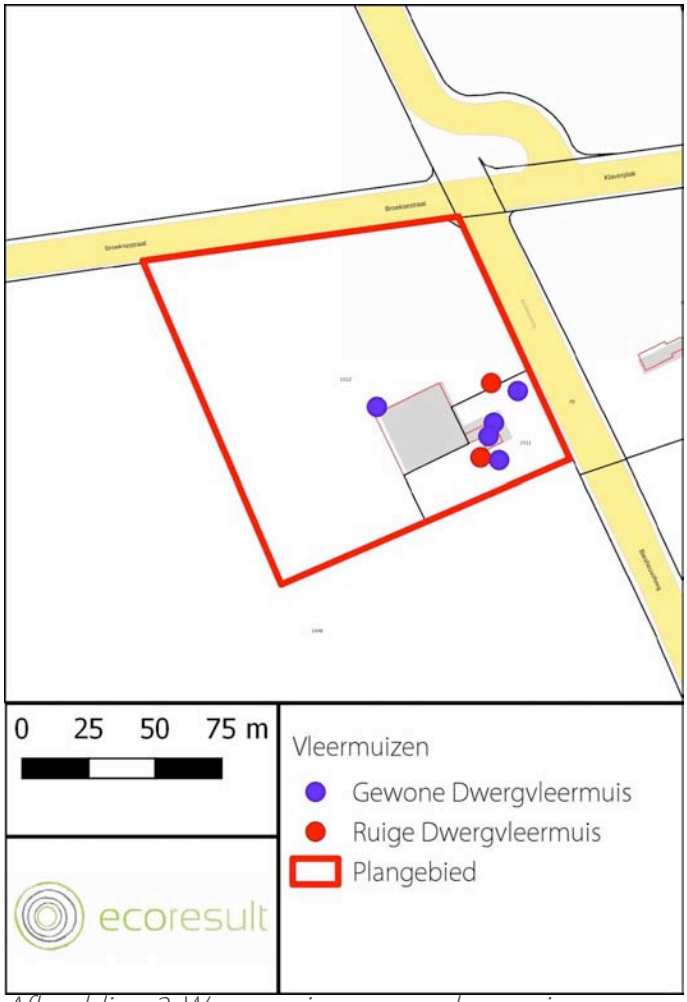

Afbeelding 2: Waarnemingen van vleermuizen binnen en grenzend aan het plangebied. Kaartbron: PDOK.

4.1.1.1 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden binnen en grenzend aan het plangebied 6 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht. Toelichting:

- Tijdens alle veldbezoeken werd nooit meer dan één dier tegelijk waargenomen vanaf één waarnemingspunt.
- Per bezoek werden maximaal 2 waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht (op 31 augustus 2016 en 20 september 2016). Tijdens de veldbezoeken in de zomerperiode werd 1 gewone dwergvleermuis waargenomen.
- In het plangebied werd aan de hand van baltsende (op Afbeelding 3 gemarkeerd als sociaal gedrag) en zwermende gewone dwergvleermuizen één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld. De waarnemingen van sociaal gedrag hebben dus betrekking op hetzelfde exemplaar. De locatie van de paarverblijfplaats kon enkel op gebouwniveau worden bepaald:
    - Omdat gewone dwergvleermuis vliegend rondom de paarverblijfplaats baltste kon de exacte paarverblijfplaats niet worden vastgesteld. Het baltsende dier werd tijdens de twee najaarsbezoeken het meest frequent waargenomen langs de westelijke gevel van het woonhuis. Het paarterritorium beslaat de omgeving rondom het gehele woonhuis en de schuur.
- Buiten het plangebied werden geen waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht. Ook bij de bebouwing aan de overzijde van de Biesheuvelweg werd tijdens de veldbezoeken (vanaf de openbare weg) geen activiteit van vleermuizen waargenomen.
- Binnen het plangebied werd 1 waarneming gedaan van een foeragerende gewone dwergvleermuis. Het betrof een kortstondig foeragerend dier.
- Binnen het plangebied werden 1 waarneming gedaan van een overvliegende gewone dwergvleermuis.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als foerageergebied of als (onderdeel van) vliegroute voor gewone dwergvleermuis. Weliswaar zijn er waarnemingen van passerende en foeragerende dieren, dit betreft echter diffuus gebruik zonder gebruik te maken van vaste routes.

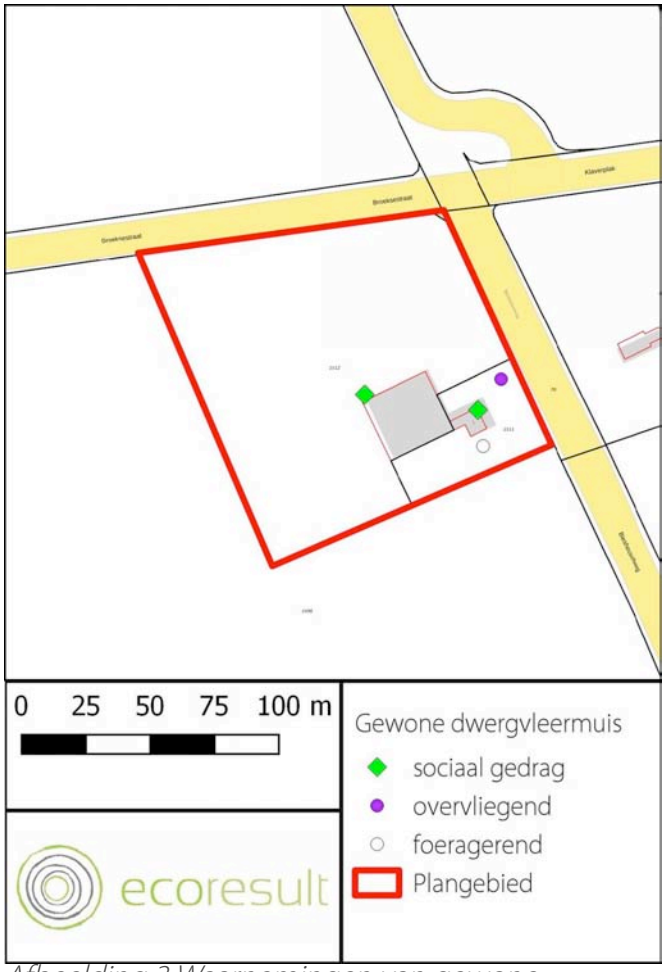

Afbeelding 3 Waarnemingen van gewone dwergvleermuizen en aangetroffen functies binnen het plangebied. De paarverblijfplaatsen staan op deze afbeelding niet expliciet weergegeven, maar als "sociaal gedrag". Kaartbron: PDOK.

4.1.1.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden binnen en grenzend aan het plangebied 2 waarnemingen van ruige dwergvleermuizen verricht (zie ook Afbeelding 4). Beide waarnemingen werden binnen het plangebied verricht. Beide waarnemingen zijn verricht tijdens de najaarsrondes (31 augustus en 20 september 2016). Toelichting:

- Het maximaal aantal dieren tegelijkertijd op één waarnemingspunt is 1.
- Er werden binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen.
- Het plangebied heeft – op grond van de onderzoeken – geen essentiële functie als foerageergebied of als (onderdeel van een) vliegroute voor ruige dwergvleermuis.

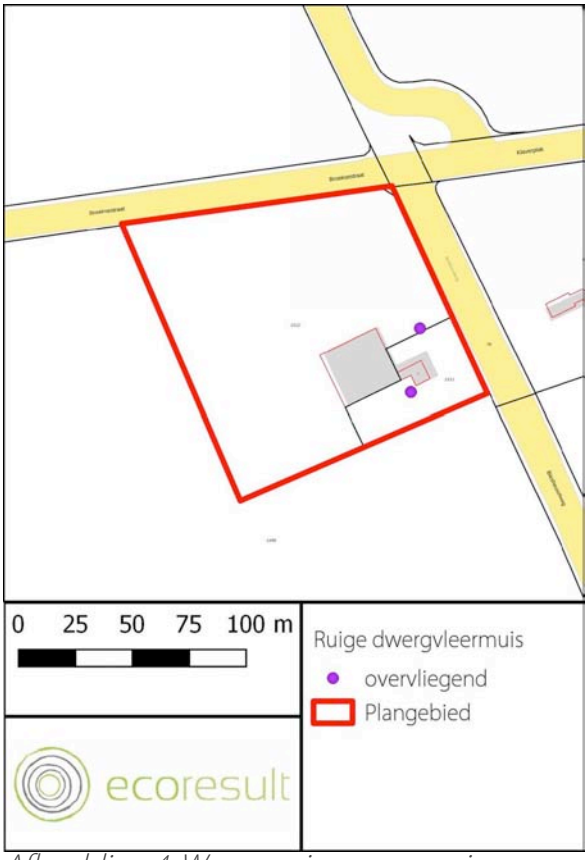

Afbeelding 4: Waarnemingen van ruige dwergvleermuizen en aangetroffen functies binnen en rondom het plangebied. Kaartbron: PDOK.

4.1.2 Functionaliteit plangebied

In het plangebied zijn drie functies aangetroffen: paarverblijfplaats met bijbehorend territorium voor gewone dwergvleermuis, vliegroute (niet essentieel) en foerageergebied (niet essentieel) beide voor zowel gewone als ruige dwergvleermuis.

4.1.2.1 Paarverblijfplaats

Tijdens het onderzoek werd binnen het plangebied één paarverblijfplaats aangetroffen van gewone dwergvleermuis. In de directe omgeving van het plangebied werden geen paarterritoria, behorend tot paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Op grond van de locaties van het roepende en territoriaal rondvliegende mannetje werd het volgende territorium van gewone dwergvleermuis begrensd:

- De exacte in- en uitvliegopening kon niet worden vastgesteld. Het baltsende dier werd

tijdens de twee najaarsbezoeken het meest frequent waargenomen langs de westelijke gevel van het woonhuis. De paarverblijfplaats bevindt zich in de woning, vermoedelijk in de westgevel. Het paarterritorium beslaat de omgeving rondom het gehele woonhuis en de schuur.

4.1.2.2 Foerageergebied

Het plangebied wordt diffuus gebruikt door gewone dwergvleermuis om te foerageren. Tijdens de veldbezoeken werd slechts één foeragerend dier aangetroffen ten zuiden van het woonhuis. In de directe omgeving van het plangebied is in ruime mate vergelijkbaar habitat aanwezig, dit betreffen bomenrijen, bosschages en enkele watergangen. Het foerageergebied binnen het plangebied heeft derhalve geen essentiële functie voor gewone dwergvleermuis.

4.1.2.3 Vliegroute

Gedurende het onderzoek zijn één passerende gewone dwergvleermuis en twee passerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Binnen het plangebied zijn geen lijnvormige structuren van belang aanwezig. In de directe omgeving van het plangebied is in ruime mate vergelijkbaar en meer geschikt habitat aanwezig, dit betreffen andere bomenrijen en watergangen. Het plangebied heeft derhalve geen essentiële functie voor gewone en ruige dwergvleermuis als (onderdeel van een) vliegroute.

4.2 Huismusonderzoek

4.2.1 Aanwezig

Gedurende de veldonderzoeken voor huismus is (enkel op 2 mei 2016) huismus (zie Afbeelding 5) aangetroffen. In totaal werden 2 waarnemingen verricht (waarvan één tijdens vleermuisonderzoek). Op 6 april 2016 werd binnen en grenzend aan het plangebied geen huismus waargenomen.
Binnen het plangebied is één nest van huismus aanwezig. Buiten het plangebied werden geen waarnemingen van huismus verricht. Het nest bevond zich onder de dakpannen aan de achterzijde van het woonhuis ter hoogte van de loopdeur (zie Afbeelding 6).

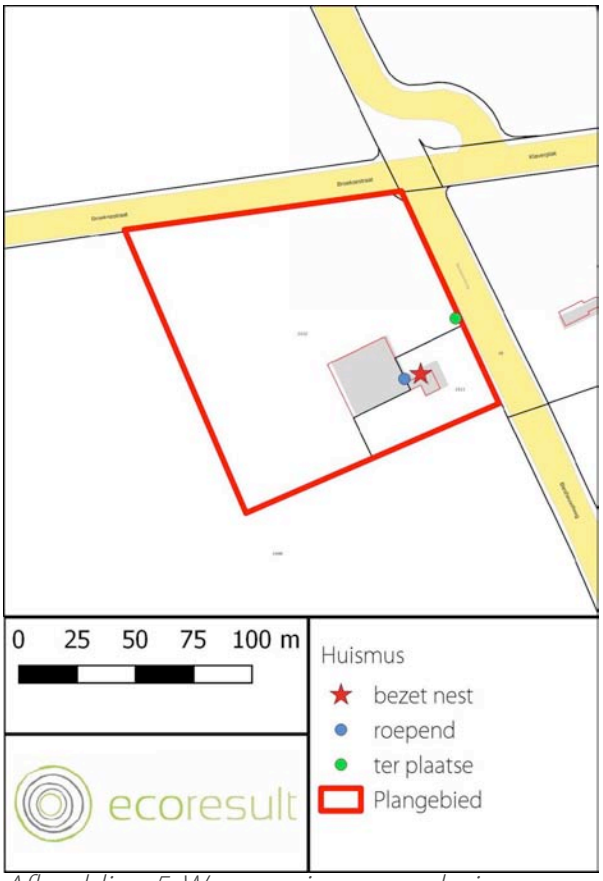

Afbeelding 5: Waarnemingen van huismus en aangetroffen functies voor huismus rond het plangebied. Kaartbron: PDOK.

4.2.2 Functionaliteit plangebied

Het plangebied heeft een functie als voortplantingsplaats en vaste rust- en verblijfplaats voor huismus. Binnen het plangebied werd één nest aangetroffen onder de dakpannen aan de achterzijde van de woning. Binnen en grenzend aan het plangebied werden tuinen en enkele groenstructuren (struweel langs de weg) aanwezig die essentieel zijn voor het voortbestaan van de aanwezige populatie huismus binnen en grenzend aan het plangebied.

De nestlocatie is tenslotte geschikt als winterverblijfplaats voor huismus, bij hevige kou kunnen de vogels hier schuilen voor de koude.

Afbeelding 6: Paartje huismus, de nestplaats bevindt zich onder de dakpan ter hoogte van het vrouwtje (linkervogel). Foto: B. Verhoeven, 02-05-16

4.3 Samenvatting onderzoek

4.3.1 Vleermuizen

In het plangebied is één paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Overige typen verblijfplaatsen zijn afwezig in het plangebied. Het plangebied vormt geen essentieel onderdeel van een vliegroute en is geen essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Er zijn geen andere vaste rust- en verblijfplaatsen binnen het plangebied aanwezig in bomen en gebouwen. Buiten het plangebied (en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden) zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen.

4.3.2 Huismus

Binnen het plangebied is 1 voortplantingsplaats/vaste rust- en verblijfplaats en (essentieel) functioneel leefgebied van huismus aanwezig. Binnen en grenzend aan het plangebied werden tuinen en enkele

groenstructuren (struweel langs de weg) aanwezig die essentieel zijn voor het voortbestaan van de aanwezige populatie huismus binnen en grenzend aan het plangebied.
De beplanting binnen het plangebied is tenslotte geschikt als winterverblijfplaats voor huismus, bij hevige kou kunnen de vogels hier schuilen voor de koude.

5 Activiteiten

5.1 Voorgenomen werkzaamheden

Het project omvat de nieuwbouw in de vorm een vrijstaande woning, het renoveren van de bestaande schuur en de nieuwe inrichting van het terrein. Maatregelen voor het realiseren van deze ontwikkelingen zijn:

- Het slopen van de bestaande woning.
- Het verwijderen van de asbestplaten van het huidige dak van de schuur/stal.
- Het verwijderen van de het in het plangebied aanwezige kruidenvegetatie.
- Het verwijden van de bosschages in de tuin.
- Het verwijderen van de huidige verharding en voormalig mestbassin.
- Het bouwrijp maken van het plangebied.

In het noorden van het plangebied gelegen weide alsmede de watergangen vinden geen werkzaamheden plaats.

5.2 Nieuwe situatie

De nieuwbouw zal bestaan uit een vrijstaande woning welke verder naar het westen op het terrein geplaatst wordt, er wordt een paardrijbak gerealiseerd, evenals nieuwe bestrating, tuin en een gazon met fruitbomen. De bestaande schuur/stal wordt gehandhaafd. Zie voor de overzicht van de nieuwe situatie Afbeelding 7)

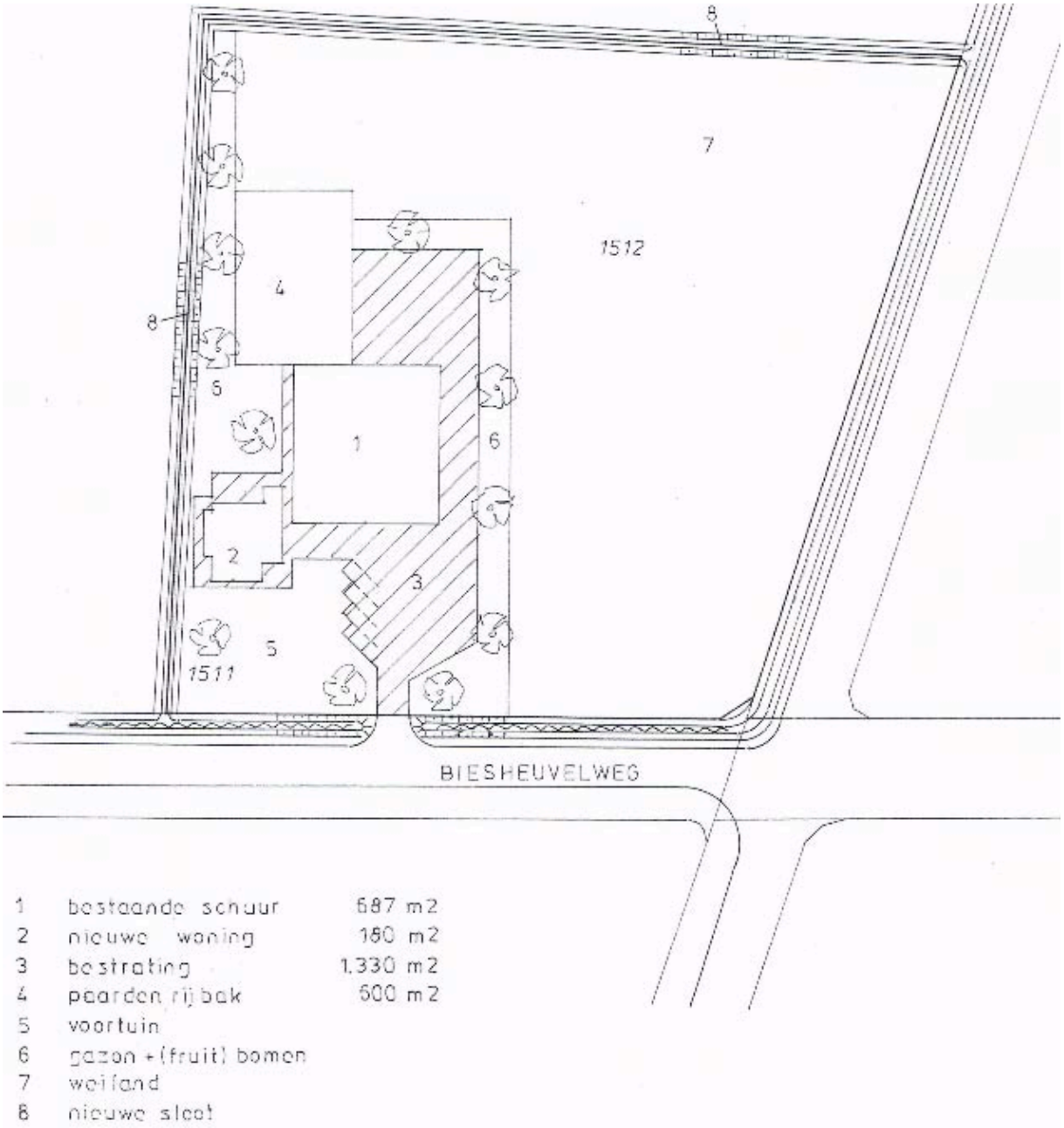

Afbeelding 7: Nieuwe situatie. Bron: Eric Bouman

5.3 Wettelijk belang

De activiteiten kunnen naar verwachting worden geplaatst onder de volgende wettelijke belangen:

- Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j).

Toelichting belang j.

Voorbeelden van activiteiten die onder het belang j. ruimtelijke inrichting of ontwikkeling kunnen

worden geplaatst zijn: een natuurontwikkelingsproject, aanleg van een weg, stadswijk of bedrijvenpark, bouw of verbouwing van een gebouw, het verdubbelen van een wateronttrekking.

De andere wettelijke belangen betreffende:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Veiligheid van het luchtverkeer (belang c).
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d).
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (belang e).
- Bestendig beheer en onderhoud in de land- en bosbouw (belang h).
- Bestendig gebruik (belang i).

Het soort wettelijk belang is van invloed op de mogelijkheden of er voor de activiteiten een ontheffing en/of vergunning gekregen kan worden – indien er sprake is van wezenlijke verstoring – indien dat nodig is.

5.4 Alternatieven afweging

5.4.1 Locatie

Welke alternatieve locaties voor uw project heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve locaties niet mogelijk zijn.

Deze alternatieve afweging heeft (nog) niet plaatsgevonden.

5.4.2 Inrichting

Welke alternatieve inrichtingsplannen heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve inrichtingsplannen niet mogelijk zijn.

Bij het maken van de plannen is nog geen rekening gehouden met voorkomende en nieuwe flora en fauna. Eventueel aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen kunnen worden ontzien. Door het tijdig treffen van mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op de aanwezige soorten tot een minimum beperkt.

5.4.3 Werkwijze

Welke alternatieve werkwijze heeft u overwogen? Onderbouw waarom deze alternatieve werkwijzen niet mogelijk zijn.

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

5.4.4 Planning

Welke alternatieve planning heeft u overwogen? Wilt u uw werkzaamheden uitvoeren tijdens de kwetsbare periode van de soort? Onderbouw waarom het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode niet mogelijk is.

Tijdens de werkzaamheden worden indien noodzakelijk alle mogelijke mitigerende maatregelen getroffen om effecten op beschermde soorten te voorkomen of te verminderen. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige soorten en worden maatregelen genomen om effecten tijdens werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 6.

Een planning van de werkzaamheden is nog niet bekend. Start van werkzaamheden is ook nog niet bekend.

6 Effectbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet is gedaan op basis van het stappenplan voor diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn (t.b.v. Artikel 11) en op basis van het stappenplan voor vogels (t.b.v. Artikel 11)[3]. Beide stappenplannen (zie ook Bijlage 2 en Bijlage 3) horen bij de beoordeling van een Verzoek ontheffing Flora- en faunawet. Dit is uitgedeeld tijdens de bijeenkomst voor ecologisch adviseurs op 16 en 17 september 2013.

6.1 Gewone dwergvleermuis

Binnen het plangebied is één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen:

- Eén paarverblijfplaats in de westgevel van het woonhuis. Het paarterritorium beslaat het gehele woonhuis en aanliggende schuur.

Binnen het plangebied zijn geen locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied).
De aangetroffen paarverblijfplaats zal door de sloop van de bebouwing verdwijnen.
Er zijn mitigerende maatregelen waardoor de functionaliteit als paarverblijfplaats wordt behouden.
Mitigerende maatregelen zijn:

- Per paarverblijfplaats dienen, 6 maanden voorafgaand aan het eerste paarseizoen (start 1 augustus) waarin de werkzaamheden beginnen, per te verwijderen paarverblijfplaats vier nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd in de vorm van vier houtbetonnen vleermuiskasten binnen 100 tot maximaal 200 meter van het plangebied, buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Deze kasten dienen minimaal 5 meter hoog opgehangen te worden, een vrije aanvliegroute te hebben en zo veel mogelijk vrij te zijn van verstoring. De kasten worden opgehangen aan gebouwen. Doordat er één paarverblijfplaatsen is aangetroffen dienen in totaal 4 kasten te worden opgehangen.
- Tenminste 5 dagen voor sloop, doch niet tussen 15 augustus en 1 oktober wordt de bebouwing waar de paarverblijfplaats is aangetroffen ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. De basis van het ongeschikt maken is het verstoren van het microklimaat door het creëren van

3 Zie Bijlage 2

tocht.

- In de nieuwbouw dienen tenminste 4 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit kan plaatsvinden door het inbouwen van vleermuiskasten.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

Door de geplande werkzaamheden treedt tijdelijke verstoring op. Door het wegnemen van de huidige verblijfplaatsen en het treffen van mitigerende maatregelen ontstaat voor de vleermuizen een nieuwe situatie met nieuwe verblijfplaatsen. Deze nieuwe verblijfplaatsen moeten door de vleermuizen worden gevonden, geaccepteerd worden en voor het eerst in gebruik genomen worden wat een tijdelijke verstoring veroorzaakt.

De verstoring is niet van wezenlijke invloed op de populatie van de soort. De activiteiten kunnen worden geplaatst onder het wettelijke belang Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j). Ontheffing dient te worden aangevraagd op grond van dit belang voor overtreding verbodsbepaling artikel 11 Flora- en faunawet te weten het verstoren van vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en vier winterverblijfplaatsen van solitaire of kleine groepjes gewone dwergvleermuizen.

6.2 Ruige dwergvleermuis

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen. Binnen het plangebied zijn geen locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren buiten het plangebied. Schadelijke effecten op verblijfplaatsen treden daarom niet op.

6.3 Huismus

Door het veldonderzoek is vastgesteld dat binnen het plangebied één voortplantingsplaats en vaste rust- en verblijfplaats, tevens geschikt als winterverblijfplaats aanwezig zijn. Aangrenzend aan het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen aanwezig. Het plangebied is potentieel geschikt als winterverblijfplaats (beplanting) en functioneert als functioneel leefgebied (struikbeplanting). Voor de voortplantingsplaats binnen het plangebied is de beplanting in het plangebied als functioneel

leefgebied van essentieel belang. Het biedt de dieren direct veiligheid, rustgebied en foerageergebied. Door de werkzaamheden (sloop en nieuwbouw) treed tijdelijke verstoring op ten minste één voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaats van huismus op. Artikel 11 van de Flora- en faunawet wordt door de geplande werkzaamheden overtreden: "voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord". Negatieve effecten op korte termijn vinden plaats in de vorm van verstoring van de aanwezige voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen door vernieling van essentieel habitat en directe verstoring van naast het plangebied aanwezige voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen. Permanent verlies van de functionaliteit van de voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen wordt voorkomen door het tijdig treffen van mitigerende maatregelen.
Om negatieve effecten op de huismus te voorkomen dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden:

- Er dienen in de directe omgeving nestkasten van het type Woodstone opgehangen te worden binnen 200 meter (tot maximaal 500 meter) afstand van het plangebied aan gebouwen in eigendom van de opdrachtgever. De nestkasten worden onder begeleiding van de ecologisch deskundige verdeeld en geplaatst. Per aangetroffen verblijfplaats dienen twee vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd te worden. In totaal dienen 2 kasten opgehangen te worden. De kasten dienen geclusterd opgehangen te worden in de directe omgeving van functioneel habitat. *Nb: In opdracht van Adviesbureau Mol-van Zelst heeft Ecoresult op 10 juni 2016 twee huismuskasten geplaatst aan de Biesheuvelweg 2, te Wijk en Aalburg (Breur, 2016).*
- De kasten mogen worden verwijderd onder begeleiding van de ecologisch deskundige – buiten het broedseizoen – 1 jaar nadat de nieuwe bebouwing is opgeleverd.
- De beplanting binnen het plangebied wordt verwijderd in de periode oktober tot en met februari, buiten de kwetsbare periode dat huismussen op het nest zitten en/of jongen hebben.
- Realisatie van nieuw functioneel leefgebied in de vorm van jaarrond groene beplanting, heesters of hagen in de nieuwe situatie. Dit kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld erfscheidingen (grotendeels) te laten bestaan uit beplanting of het aanplanten van lage heggen rondom parkeerplaatsen.
- In de nieuwbouw dienen tenminste 2 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit kan plaatsvinden door het plaatsen van vogelvides.
- De mitigerende maatregelen dienen in samenspraak met de opdrachtgever verder uitgewerkt te worden en concreet te worden beschreven in een ecologisch werkprotocol. Dit ecologisch werkprotocol dient ten alle tijden onder de betrokken bekend te zijn en op het werk aanwezig te zijn.

De activiteiten kunnen worden geplaatst onder het wettelijke belang Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j). Ontheffing dient te worden aangevraagd op grond van belang j voor overtreding verbodsbepaling artikel 11 Flora- en faunawet te weten het verstoren van 1 voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaats van huismus.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

In opdracht van Adviesbureau Mol – van Zelst heeft Ecoresult een aanvullend onderzoek naar vleermuizen en huismus uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd in het plangebied genaamd Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg, gelegen in het buitengebied van Wijk en Aalburg (gemeente Aalburg).
Aanleiding voor het uitvoeren van het vleermuis- en huismusonderzoek is de geplande sloop van de woning binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen en huismus. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden (zie bijlage 1). . De onderzoeksresultaten:
Binnen het plangebied is één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen:

- Eén paarverblijfplaats in de westgevel van het woonhuis. Het paarterritorium beslaat het gehele woonhuis en aanliggende schuur.

Het plangebied fungeert niet als (essentieel) foerageergebied en vervult geen essentiële functie als vliegroute.

Binnen het plangebied is 1 voortplantingsplaats aanwezig voor huismus. Het plangebied is geschikt als winterverblijfplaats (beplanting) en functioneert als functioneel leefgebied (struikbeplanting). Het biedt de dieren direct veiligheid, rustgebied en foerageergebied.

Ontheffing van de Flora- en faunawet dient te worden aangevraagd op grond van het belang Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (belang j) voor overtreding verbodsbepaling artikel 11 Flora- en faunawet te weten het verstoren van één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en van één voortplantingsplaats en essentieel functioneel leefgebied van huismus.

Er zijn mitigerende maatregelen om de functionaliteit en de gunstige staat van instandhouding te waarborgen en om aan de zorgplicht te voldoen voor:

- De paarverblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis.
- De voortplantingsplaatsen en essentieel functioneel leefgebied van huismus.

De mitigerende maatregelen voor gewone dwergvleermuis zijn op hoofdlijn:

- Per paarverblijfplaats dienen, 6 maanden voorafgaand aan het eerste paarseizoen (start 1 augustus) waarin de werkzaamheden beginnen, vier nieuwe tijdelijke verblijfplaatsen te worden gecreëerd, hetzij door het ophangen van vleermuizen hetzij door het inbouwen van vleermuiskasten in de nieuwbouw.
- Werkzaamheden kunnen het beste worden uitgevoerd in de maanden tussen de winterrust en de paarperiode, te weten tussen 1 april en 1 augustus.
- Een week voorafgaand aan de werkzaamheden dient de bebouwing met paarverblijfplaatsen ongeschikt gemaakt te worden.
- In de nieuwe situatie dienen per te verwijderen verblijfplaats 4 permanente verblijfplaatsen te worden gerealiseerd.

De mitigerende maatregelen voor huismus zijn op hoofdlijn:

- In de directe omgeving 2 nestkasten van het type Woodstone ophangen. Binnen 200 meter (tot maximaal 500 meter) afstand van het plangebied aan gebouwen in eigendom van de opdrachtgever. De kasten dienen geclusterd opgehangen te worden in de directe omgeving van functioneel habitat. *Nb: In opdracht van Adviesbureau Mol-van Zelst heeft Ecoresult op 10 juni 2016 twee huismuskasten geplaatst aan de Biesheuvelweg 2, te Wijk en Aalburg (Breur, 2016).*
- De beplanting binnen het plangebied wordt verwijderd in de periode oktober tot en met februari, buiten de kwetsbare periode dat huismussen op het nest zitten en/of jongen hebben.
- Realisatie van nieuw functioneel leefgebied in de vorm van jaarrond groene beplanting, heesters of hagen in de nieuwe situatie.
- In de nieuwbouw dienen tenminste 2 nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit kan plaatsvinden door het plaatsen van vogelvides.

Uitvoering van de mitigerende maatregelen dient te gebeuren onder begeleiding van een deskundige ecoloog. De maatregelen dienen tot in detail te worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

7.2 Aanbevelingen

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel "inclusief bouwen voor vleermuizen en vogels, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen en vogels in het nieuwe ontwerp. Anders gezegd: door inclusief te bouwen voor vleermuizen en vogels wordt bijvoorbeeld een (nieuw) gebouw of kunstwerk toegankelijk voor

vleermuizen en vogels of blijft een potentiële vliegroute intact. Ecoresult kan u hierover adviseren en dit opnemen in het mitigatieplan en/of ontwerp voor de nieuwbouw.

7.3 Zorgplicht

De Flora- en faunawet erkent de intrinsieke waarde van het in het wild levende dier. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Concreet betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
Bij de aanvang van het project dient de 'Zorgplicht' Artikel 2 van de Flora- en faunawet te worden besproken.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 Literatuur

Breur, T.D., 2016. Notitie Plaatsen huismuskasten, Plangebied Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. Notitiekenmerk NER20160708v01. Ecoresult. Dordrecht.

Verhoeven, B., 2016. Quickscan flora en fauna. In kader van de Flora- en faunawet. Plangebied: Biesheuvelweg 2, Wijk en Aalburg. Rapportkenmerk ER20160107v03. Ecoresult. Dordrecht

8.2 Internet

KNMI
www.knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)
https://www.pdok.nl/

Soortenstandaards
http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/flora-en-faunawet-ffw/ontheffing-vrijstelling/soortenstandaard/beschikbare

Vleermuisprotocol 2013
http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/items/vleermuisprotocol-2013-uitgebracht.aspx

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: http://www.rvo.nl

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase
  In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.
- Soortenregister
  Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
  In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en

verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel I

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen

afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel II

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel III

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang1, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn.

uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Bijlage 2 Stappenplan voor vogels

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

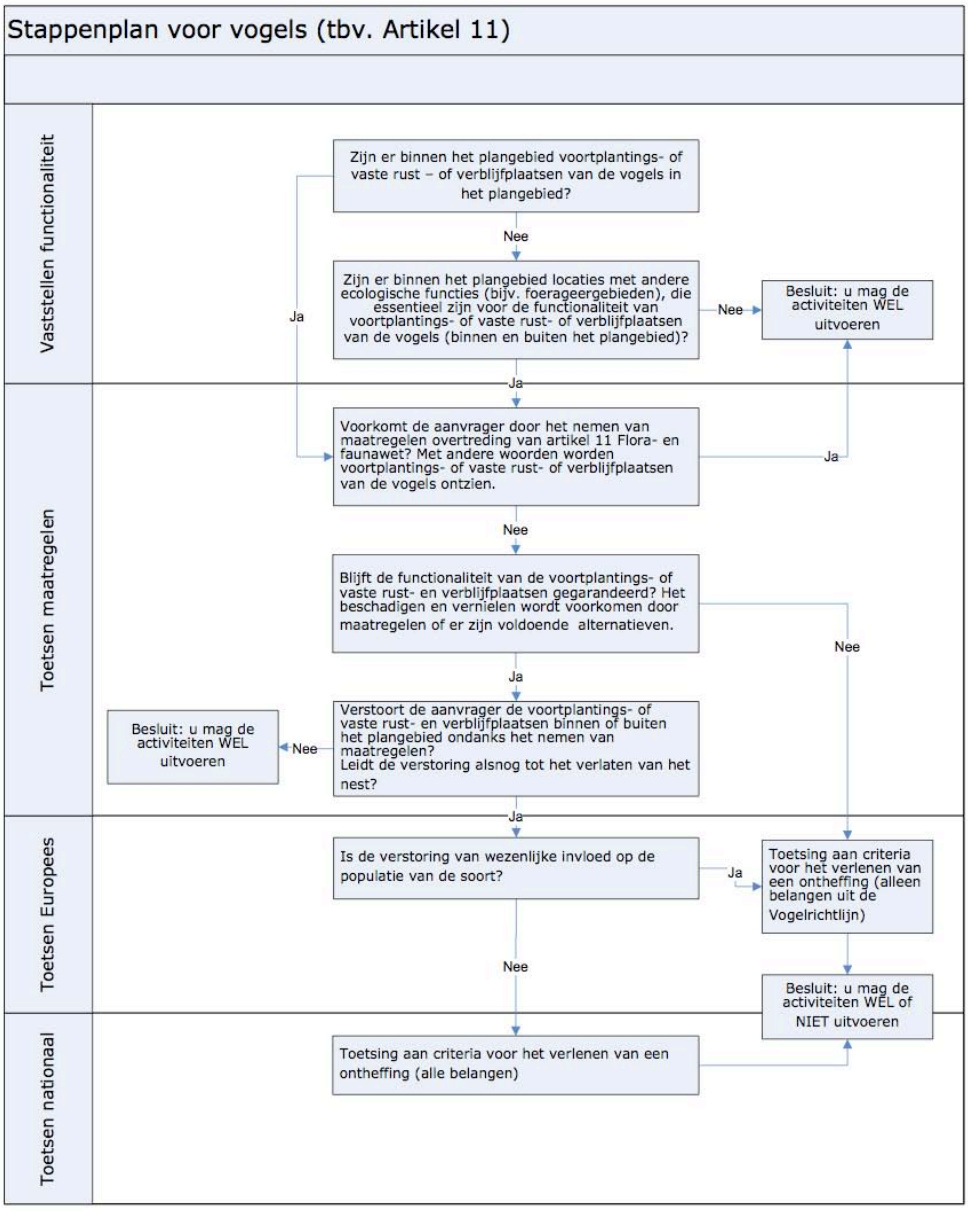

Bijlage 3 Stappenplan voor diersoorten bijlage IV Habitatrichtlijn (waaronder vleermuizen)
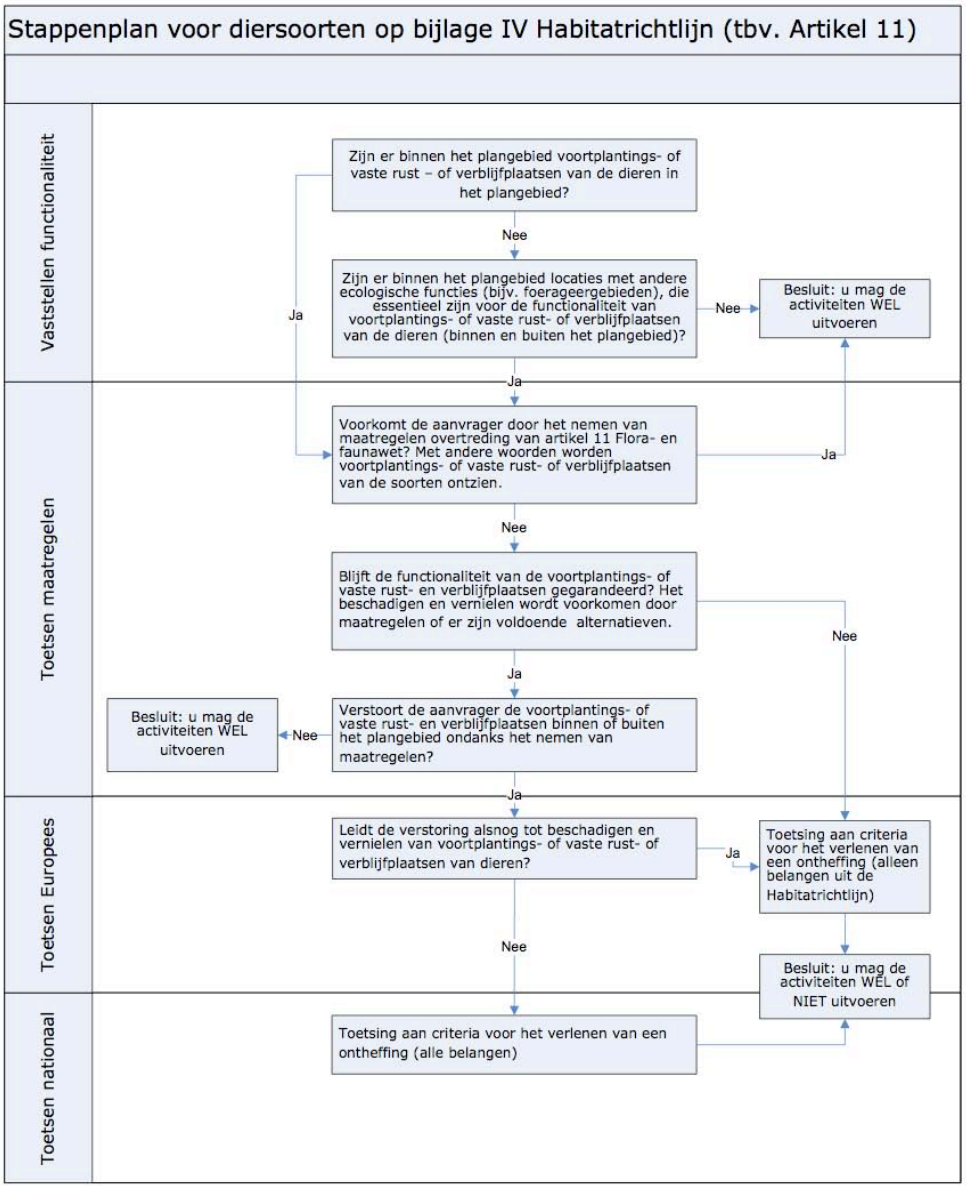
Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken